

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII AL REPUBLICII MOLDOVA
I.P. INSTITUTUL NAȚIONAL PENTRU EDUCAȚIE ȘI LEADERSHIP

COORDONAT:

Ministerul Educației și Cercetării

Dan PERCIUN, Ministru

APROBAT:

în ședința Consiliului INEL

din 15.11.2024, proces verbal nr. 04

Valentina CHICU, președintă

Viorica ANDRITCHI, director INEL

POLITICA SOCIALĂ ȘI DE MEDIU
a I.P. Institutului Național pentru Educație și Leadership

Chișinău, 2024

Introducere

Prezentul document descrie *Politica Socială și de Mediu* (în continuare – Politică), care descrie modul în care *Institutul Național pentru Educație și Leadership* (în continuare - INEL) integrează considerentele sociale și de mediu în procesul decizional și în operațiunile sale, pentru a gestiona în mod eficient riscurile și impactul social și de mediu și pentru a îmbunătăți rezultatele.

I. Scop și Obiective

1. Pe parcursul activității sale, INEL respect și determină direcțiile structurale să respecte legislația națională, standardele și reglementările *Instituțiilor Financiare Internaționale* (IFI) cu care colaborează și cele mai bune practici, pentru a gestiona în mod corespunzător, eficient și echitabil riscurile și impactul social și de mediu și pentru a îmbunătăți rezultatele tuturor activităților finanțate/sprijinite de INEL. Prin această Politică, INEL va solicita ca în toate activitățile susținute să se angajeze să:
 - a) evite și să atenueze (dacă evitarea este imposibilă) impactului negativ asupra oamenilor și mediului;
 - b) îmbunătățească accesul echitabil la beneficiile de dezvoltare;
 - c) acorde atenția cuvenită populației, grupurilor, persoanelor și comunităților locale vulnerabile și marginalizate, care ar putea să fie potențial afectate de activitatea INEL și de activitățile sprijinite de INEL.
2. În mod specific, obiectivul Politicii este de a oferi baza pentru un sistem de gestionare coerent a activității, consecvent și transparent, bazat pe principiile dezvoltării durabile, pentru îmbunătățirea performanței și a rezultatelor, gestionarea riscurilor și a impactului, sporirea accesului echitabil la beneficiile oferite în cadrul tuturor activităților de suport și de a sprijini punerea în aplicare a Sistemului de Management Social și de Mediu (ESMS), care încorporează o abordare sistemică a integrării performanței sociale și de mediu și a gestionării riscurilor în cadrul operațiunilor INEL.

II. Principii Sociale și de Mediu

Toate proiectele/programele/activitățile sprijinite de INEL sunt concepute și implementate prin respectarea următoarelor *principii sociale și de mediu*, deși în funcție de natura și amploarea unui proiect/program/activitate, este posibil ca principiile enumerate să nu fie relevante pentru fiecare proiect/program în parte.

- a) *Respectarea legislației naționale*: Punerea în aplicare sau dezvoltarea activităților sprijinite și/sau implementate de INEL vor fi în conformitate cu cadrul juridic național. INEL va contribui la îmbunătățirea conformității sale cu legislația națională în materie de mediu și cu standardele internaționale (Anexa 1).
- b) *Acces și echitate*: Proiectele/programele sprijinite de INEL vor asigura un acces corect și echitabil la beneficii pentru toate tipurile de beneficiari, inclusiv cele gestionate de femei, tineri, persoane cu dizabilități și alte grupuri vulnerabile sau marginalizate, precum și întreprinderi din zone insuficient de deservite.
- c) *Drepturile omului*: Proiectele/programele sprijinite de INEL vor respecta și vor promova respectarea drepturilor omului. INEL nu se va implica direct în activități comerciale despre care se cunoaște că au elemente de încălcare a drepturilor omului și/sau există astfel de încălcări.
- d) *Sănătate și siguranță*: INEL va respecta cerințele naționale și internaționale în ceea ce privește sănătatea și siguranța angajaților, asigurând un loc de muncă sigur și un bun mecanism de informare și colaborare pentru angajații săi. De asemenea, în cadrul activității INEL și al activităților sprijinite, INEL se va concentra pe sănătatea și siguranța lucrătorilor și a comunităților.
- e) *Condiții de muncă*: INEL va asigura condițiile de muncă pentru angajații săi, în conformitate cu legislația națională, cu Standardul de Mediu și Social 2 al Băncii Mondiale, precum și alte standarde și reglementări. Respectarea legislației muncii și a standardelor menționate va fi promovată de către INEL în rândul partenerilor săi și a părților interesate, identificate pentru fiecare proiect/program susținut.
- f) *Resurse umane*: INEL va elabora și va pune în aplicare o politică de resurse umane care va

prezenta abordarea pentru managementul angajaților și va fi în concordanță cu legislația națională și cu cerințele Standardului 2 de Mediu și Social al Băncii Mondiale. Toți angajații INEL vor fi informați cu privire la politicile și sistemele implementate, responsabilitățile și drepturile lor. Toți angajații au posibilitatea de a-și oferi feedback-ul și de a-și exprima doleanțele/îngrijorările cu privire la politicile și sistemele dezvoltate.

- g) *Relocare involuntară*: INEL nu va sprijini activitățile care implică relocarea involuntară.
- h) *Protejarea habitatelor naturale*: INEL nu va sprijini proiecte/programe/activități care ar implica conversia sau degradarea nejustificată a habitatelor naturale critice, inclusive a celor care sunt (a) protejate legal; (b) propuse oficial pentru protecție; (c) recunoscute de surse autorizate pentru valoarea lor ridicată de conservare, inclusiv ca habitat critic.
- i) *Prevenirea poluării și utilizarea eficientă a resurselor*: Proiectele/programele/activitățile sprijinite de INEL sunt concepute și implementate într-un mod care să respecte standardele internaționale aplicabile pentru maximizarea eficienței energetice și reducerea la minim a utilizării resurselor materiale, a producerii de deșeuri și a eliberării de poluanți.
- j) *Sănătate Publică*: Proiectele/programele/activitățile sprijinite de către INEL vor fi elaborate și implementate astfel încât să evite potențialele impacturi negative semnificative asupra sănătății publice.
- k) *Patrimoniul fizic și cultural*: Proiectele/programele/activitățile sprijinite de către INEL vor fi elaborate și implementate astfel încât să evite modificarea, deteriorarea sau demontarea oricăror resurse culturale fizice, situri culturale cu valori naturale unice, recunoscute la nivel comunitar, național sau internațional. De asemenea, proiectele/programele/activitățile nu trebuie să interfereze permanent cu accesul și utilizarea acestor resurse culturale.
- l) *Conservarea terenurilor și a solurilor*: Proiectele/programele/activitățile sprijinite de către INEL vor fi elaborate și implementate astfel încât vor promova conservarea solurilor și vor evita degradarea sau conversia terenurilor productive sau a terenurilor care furnizează servicii ecosistemice valoroase.
- m) *Transparență și implicare*: În activitatea sa, INEL colaborează activ cu partenerii de dezvoltare, cum ar fi ministerele, autoritățile publice la nivel central și local, organizațiile de suport antreprenorial, asociațiile de business, furnizorii de servicii de afaceri, operatorii economici din Moldova, organizațiile care reprezintă societatea civilă, donatorii și organizațiile internaționale, precum și mass-media. INEL va asigura transparența informațională și angajamentul pentru promovarea practicilor sustenabile de mediu și sociale în rândul subdiviziunilor și angajaților săi, al instituțiilor financiare participante (IFP), al IMM-urilor beneficiare de credite, al autorităților locale, părților interesate și grupurilor interesate din cadrul comunității. INEL va institui un mecanism de comunicare (feedback), care va oferi tuturor angajaților, partenerilor și părților interesate oportunitatea de a-și prezenta feedback-ul, propunerile și îngrijorările cu privire la ESMS și aspectele de mediu și sociale, pentru fiecare proiect/program/activitate.
- n) *Prevenire și atenuare*: INEL va elabora și va pune în aplicare acțiuni și măsuri, cum ar fi ESMS-ul, pentru a preveni, evita și atenua toate impacturile sociale și de mediu legate de activitatea INEL sau de procesul de implementare a activităților sale sau a proiectelor/programelelor sprijinite. În acest scop, INEL și IFP-urile vor respecta următoarele cerințe, fără a se limita la:
 - nefinanțarea activităților excluse, așa cum sunt definite în ESMS;
 - evaluarea adecvată a riscurilor în raport cu cerințele de mediu și sociale, așa cum sunt definite de legile naționale și locale în materie de mediu și social, precum și regulamentele IFI ce impun respectarea acestora;
 - gestionarea adecvată a riscurilor de mediu și sociale integrate în procesul de evaluarea a beneficiarilor, pentru a se asigura că toți beneficiarii sunt verificați prin prisma riscurilor și impactului de mediu și social;
 - persoane desemnate, cu rolul și responsabilitatea de a sprijini implementarea ESMS-ului;
 - asigurarea faptului că sunt efectuate actualizările ESMS-ului, după necesitate;
 - monitorizarea și raportarea periodică privind implementarea ESMS. I

INEL va furniza instrucțiuni privind modul în care subproiectele finanțate de către Creditori și garantate de Fondul de Garantare a Creditelor, în cadrul portofoliului de credite garantat, urmează a fi analizate prin prisma riscurilor de mediu și sociale și modul în care va fi monitorizat nivelul de risc al

beneficiarilor garanției.

- o) *Dezvoltare*: INEL va promova dezvoltarea unor practici de creditare sustenabile din punct de vedere social și de mediu, în sectorul educațional din Republica Moldova.

III. Modalități de implementare

Politica este implementată de către INEL prin care se angajează să aloce resursele necesare pentru a asigura că Politica este implementată în mod eficient și este integrată pe deplin în ciclul său de operațiuni și este aplicată în mod sistematic pentru toate operațiunile finanțate de Banca Mondială și de alte IFI, dacă se consideră necesar sau este cerut. INEL va revizui Politica în funcție de necesități, sau cel puțin o dată pe an de la data intrării în vigoare, precum și va elabora și menține procedurile și ghidurile adecvate în materie de mediu și sociale, în vederea sprijinirii implementării acesteia.

IV. Cooperare

Pentru a asigura o bună implementare a Politicii, INEL cooperează cu instituțiile guvernamentale, IFP-uri, cu societatea civilă, în special societatea educațională și publicul larg, după caz și în măsura în care acest lucru este posibil.

Cadrul național de reglementare

Cadrul Legal	Prezentare generală
<i>Legea cu privire la protecția mediului înconjurător nr. 1515 din 16 iunie 1993</i>	Stabilește cadrul legal de bază, pentru elaborarea actelor normative speciale și a instrucțiunilor, privind aspectele legate de protecția mediului.
<i>Legea privind expertiza ecologică nr. 851 din 29 mai 1996¹</i>	Determină scopurile, obiectivele și principiile expertizei ecologice de stat, precum și elemente de bază ale procedurii.
<i>Legea privind evaluarea impactului asupra mediului nr. 86 din 29 mai 2014</i>	Stabilește obiectivul elaborării documentației privind evaluarea impactului asupra mediului (EIM), procedura, coordonarea și aprobarea acesteia și include lista obiectelor și tipurilor de activități pentru care este obligatorie o EIM, înainte de etapa de proiectare a acestora.
<i>Legea cu privire la spațiile verzi ale localităților urbane și rurale nr. 591 din 23 septembrie 1999</i>	Reglementează relațiile în domeniul dezvoltării și protecției spațiilor verzi din localitățile urbane și rurale, în vederea asigurării dreptului fiecăruia la un mediu sănătos și estetic.
<i>Legea apelor nr. 272 din 23 decembrie 2011</i>	Stabilește cadrul legal necesar pentru gestionarea, protecția și utilizarea apelor.
<i>Codul funciar nr. 828 din 25 decembrie 1991</i>	Stabilește relațiile și drepturile de proprietate a terenurilor, precum și cerințele de bază privind utilizarea și protecția terenurilor.
<i>Legea cu privire la resursele naturale nr. 1102 din 06 februarie 1997</i>	Această lege prevede principiile de bază ale gestionării și utilizării resurselor naturale. Actul juridic include, printre altele, dispoziții privind principiile "plății pentru utilizarea resurselor naturale" și "plății pentru poluare", precum și alte mecanisme economice menite să îmbunătățească tehnologia de producție a entităților economice, pentru a minimiza utilizarea resurselor naturale și a spori protecția acestora, precum și încurajarea activităților economice ecologice.
<i>Legea privind plata pentru poluarea mediului nr. 1540 din 25 februarie 1998</i>	Această lege stabilește taxele și sancțiunile pentru deversările de poluanți în mediul înconjurător.
<i>Legea privind securitatea industrială a obiectelor industriale periculoase nr. 116 din 18 mai 2012</i>	Legea stabilește aspectele juridice, economice și sociale ale exploatării în condiții de siguranță a obiectelor/întreprinderilor periculoase și pune accent pe prevenirea accidentelor industriale, pe acțiunile de oprire, minimizare și lichidare a consecințelor accidentelor, precum și pe protecția mediului și a populației. Instalațiile/dispozitivele tehnice utilizate la obiectele/întreprinderile periculoase sunt supuse certificării obligatorii în conformitate cu cerințele de siguranță industrială, în conformitate cu ordinul stabilit (anexa 1 la lege explică faptul că obiectele industriale periculoase sunt considerate acele instalații tehnice a căror întrerupere poate provoca un accident).
<i>Legea privind supravegherea de stat a sănătății publice nr. 10 din 3 februarie 2009</i>	Această lege reglementează organizarea supravegherii de stat a sănătății publice, stabilind cerințele generale pentru sănătatea publică, drepturile și obligațiile persoanelor fizice și juridice, procedura de organizare a sistemului desupraveghere de stat a sănătății publice. Scopul acestei legi constituie asigurarea condițiilor optime pentru realizarea maximă a potențialului de sănătate al fiecăruia pe parcursul întregii vieți, prin intermediul eforturilor organizate ale societății privind prevenirea bolilor, protecția și promovarea sănătății populației, îmbunătățirea calității vieții.
<i>Legea privind calitatea în construcții nr. 721 din 2 februarie 1996</i>	Prevederile prezentei legi se aplică construcțiilor și instalațiilor aferente acestora, denumite în continuare construcții, în activitatea de proiectare, construire și edificare, precum și în etapele de exploatare și intervenții la construcțiile existente și post utilizare a acestora, indiferent de forma de proprietate, destinația, categoria și clasa sau sursa de finanțare, în scopul protejării vieții oamenilor, a bunurilor acestora, a societății și a mediului.

¹ Legea privind expertiza ecologică este în vigoare până la data de 21 octombrie 2023.

Cadrul Legal	Prezentare generală
<i>Legea privind autorizarea executării lucrărilor de construcție nr. 163 din 9 iulie 2010</i>	Scopul acestei legi este de a legaliza modul de autorizare, avizare și verificare a lucrărilor de proiectare, execuție sau demolare a clădirilor și a suprafețelor adiacente, conform documentațiilor de urbanism și amenajarea teritoriului, prin aplicarea sistemului de documente normative în construcții și în scopul asigurării transparenței și vizibilității la emiterea actelor administrative și crearea de condiții favorabile pentru mediul de afaceri. Prevederile legii sunt obligatorii pentru autorizarea executării construcțiilor de orice fel, categorie, destinație și tip de imobil, cu excepția obiectelor cu caracter militar sau secret, care sunt autorizate în mod special.
<i>Legea privind accesul la informație nr. 982 din 11 mai 2000</i>	Prezenta lege reglementează drepturile de acces la informațiile de importanță publică deținute de autoritățile publice, în vederea exercitării și protejării interesului public la informare și a realizării unei ordini democratice libere și a unei societăți deschise.
<i>Legea nr. 239 din 13 noiembrie 2008 privind transparența în procesul decizional</i>	Legea stabilește normele aplicabile pentru asigurarea transparenței informațiilor legate de procesul decizional și consultarea părților interesate la elaborarea deciziilor. Consultarea în timpul procesului decizional are ca scop colectarea, furnizarea și schimbul de informații.
<i>Legea privind deșeurile nr. 209 din 29 iulie 2016</i>	Legea impune ca metodele de gestionare a deșeurilor să nu pună în pericol mediul, sănătatea oamenilor și alte organisme vii. Autoritățile responsabile autorizează activitățile de colectare, transport, exploatare și eliminare a deșeurilor, evitând poluarea apei, solului, florei, faunei, precum și poluarea fonică și a aerului. Metodele noi nu ar trebui să pună în pericol peisajele și zonele protejate.
<i>Legea privind protecția aerului atmosferic nr. 1422 din 17 decembrie 1997</i>	Legea are drept obiectiv păstrarea purității și ameliorarea calității aerului atmosferic – component al mediului, prevenirea și reducerea efectelor nocive ale factorilor fizici, chimici, biologici, radioactivi și de altă natură asupra atmosferei, cu consecințe nefaste pentru populație și/sau mediul înconjurător, precum și reglementează activitatea persoanelor fizice și juridice, indiferent de tipul de proprietate și forma juridică de organizare, în cazul în care aceasta, direct sau indirect, afectează sau poate afecta calitatea aerului atmosferic.
<i>Codul Administrativ al Republicii Moldova nr. 116 din 19 iulie 2018</i>	Codul administrativ stabilește procedura de examinare a petițiilor cetățenilor RM adresate autorităților/organelor relevante, în scopul asigurării protecției drepturilor și intereselor legitime ale petiționarilor.
<i>Codul Muncii al Republicii Moldova nr. 154 din 28 martie 2003</i>	Codul Muncii reglementează toate relațiile individuale și colective de muncă, controlul aplicării reglementărilor în domeniul relațiilor de muncă, jurisdicția muncii, precum și alte relații direct legate de relațiile de muncă. Codul Muncii include dispoziții privind nediscriminarea la locul de muncă, vârstă de angajare, munca forțată etc.
<i>Codul Penal al Republicii Moldova nr. 985 din 18 aprilie 2002</i>	Se va aplica în cazul hărțurii sexuale la locul de muncă.
<i>Legea cu privire la asigurarea egalității de șanse între femei și bărbați nr. 5 din 9 februarie 2006</i>	Scopul prezentei legi constă în asigurarea exercitării drepturilor lor egale de către femei și bărbați în sfera politică, economică, social, culturală, în alte sfere ale vieții, drepturi garantate de Constituția Republicii Moldova, în vederea prevenirii și eliminării tuturor formelor de discriminare după criteriul de gen.
<i>Legea cu privire la controalele oficiale pentru verificarea conformității cu legislația privind hrana pentru animale și produsele alimentare și cu normele de sănătate și de bunăstare a animalelor nr. 50 din 28 martie 2013</i>	Prezenta lege stabilește regulile generale privind modul de efectuare a controalelor oficiale în vederea verificării conformității cu normele referitoare la: <ul style="list-style-type: none">• Prevenirea, eliminarea sau reducerea până la niveluri admisibile a riscurilor pentru sănătatea umană și cea animală, fie direct, fie prin intermediul condițiilor de mediu;• Garantarea unor practici corecte în comerțul cu hrană pentru animale și cu produse alimentare și protejarea intereselor consumatorilor, inclusiv etichetarea hranei pentru animale și a produselor alimentare și alte forme de informare a consumatorilor;• Efectuarea controalelor oficiale în temeiul prezentei legi nu aduce atingere responsabilității legale primare pe care o au operatorii din domeniul hranei pentru animale și din sectorul alimentar de a asigura siguranța hranei pentru animale și a produselor alimentare în conformitate cu legislația în domeniu și nici unei răspunderi civile sau

Cadrul Legal	Prezentare generală
<i>Legea privind controlul pericolelor de accidente majore care implică substanțe periculoase nr. 108 din 18 iunie 2020</i>	penale care apare din nerespectarea obligațiilor acestora. Prezenta lege reglementează măsurile de prevenire a accidentelor majore care implică substanțe periculoase, precum și de limitare a consecințelor acestora asupra sănătății umane și asupra mediului, în vederea asigurării unui nivel ridicat de protecție pe întreg teritoriul Republicii Moldova.
<i>Legea securității și sănătății în muncă nr. 186 din 10 iulie 2008</i>	(1) Prezenta lege reglementează raporturile juridice ce țin de instituirea de măsuri privind asigurarea securității și sănătății lucrătorilor la locul de muncă; (2) Prezenta lege stabilește principiile generale privind prevenirea riscurilor profesionale, protecția lucrătorilor la locul de muncă, eliminarea factorilor derisc și accidentare, informarea, consultarea, participarea echilibrată, instruirea lucrătorilor și a reprezentanților acestora, precum și liniile directoare generale privind aplicarea principiilor menționate.
<i>Legea cu privire la întreprinderile mici și mijlocii nr. 179 din 21 iulie 2016</i>	Prezenta lege stabilește cadrul legal de activitate al întreprinderilor micro, mici și mijlocii, precum și măsurile de suport din partea statului pentru crearea și dezvoltarea lor.